

Incluziunea școlară și egalizarea de șanse pentru toți copiii!

Inspectoratul Școlar Județean Brăila
Februarie 2022
ISG Prof. Dr. Cătălin Canciu
ISGA Prof. Cici-Mihaela Bolovan
ISGA Prof. Corina Florentina Ciupală
IS Prof. Vasilica Vargă

- Incluziunea școlară se definește prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenența etnică sau socială, religie, naționalitate sau infirmitate și este strâns legată de recunoașterea și acceptarea diversității – condiție normală a conviețuirii umane.
- Învățământul incluziv presupune ca tinerii și copiii cu dizabilități și ceilalți fără probleme să învețe împreună în instituțiile de învățământ având sprijinul corespunzător.

Ce este incluziunea școlară ?

Legislația și incluziunea

- Legea educației naționale /2011 din 5 ianuarie 2011, cu completările și modificările ulterioare
- ORDIN Nr. 1985/1305/5805/2016 din 4 octombrie 2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale
- ORDIN nr. 5.573 din 7 octombrie 2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a învățământului special și special integrat
- ORDIN Nr. 5555 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională
- ORDIN nr. 5575 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind școlarizarea la domiciliu, respectiv înființarea de grupe/clase în spitale

Legea educației naționale cu completările și modificările ulterioare

Art 12, alin(7) Învățământul special și special integrat reprezintă o formă de instruire școlară diferențiată, adaptată, precum și o formă de asistență educațională, socială și medicală complexă, destinată persoanelor cu cerințe educaționale speciale.

SECȚIUNEA a 12^a-a

Învățământ pentru persoanele cu tulburări de învățare

ART. 47⁵

Cu acordul prealabil al consiliului de administrație al unității de învățământ și la recomandarea specialistului, pentru fiecare caz în parte, elevii cu deficiențe de învățare pot folosi materiale sau instrumente compensatorii, inclusiv tehnologie informatică, și vor beneficia de evaluare adaptată pe parcursul semestrelor.

ART. 49

(1) Învățământul special se organizează în unități de învățământ special.

(2) Învățământul special integrat se organizează în învățământul de masă, prin cuprinderea fiecărui preșcolar și elev cu dizabilități sau cerințe educaționale speciale în grupe, clase sau formațiuni de studiu din învățământul de masă.

Art 56, alineat (4) Integrarea școlară individuală a copiilor/elevilor cu cerințe educaționale speciale în grupe/clase din învățământul de masă se realizează doar la începutul anului școlar.

Evaluarea

ART. 72

(1) Evaluarea se centrează pe competențe, oferă feedback real elevilor și stă la baza planurilor individuale de învățare. În acest scop se va crea o bancă de instrumente de evaluare unică, având funcție orientativă, pentru a-i ajuta pe profesori în notarea la clasă.

(2) Un elev cu deficiențe de învățare beneficiază, în mod obligatoriu, de educație remedială.

ORDINUL 1985/2016

Identificarea și evaluarea inițială a cazurilor

Art. 14

(1) Orice profesionist care interacționează cu un copil cu dizabilități și/sau CES, de exemplu cadrul didactic, consilierul școlar, profesorul itinerant și de sprijin, psihologul, medicul de familie, asistentul social, asistentul medical comunitar, mediatorul școlar, preotul, membrii structurilor comunitare consultative și alții, are obligația de a informa familia și de a semnala situația acestuia SPAS/DGASPC de sector, dacă copilul nu este deja încadrat în grad de handicap sau orientat școlar/profesional, astfel încât acesta să beneficieze de diagnostic precoce și intervenție timpurie.

Art 55-Planificarea serviciilor

- (1) Planificarea beneficiilor, serviciilor și a intervențiilor pentru copiii cu dizabilități încadrați în grad de handicap se concretizează în planul de abilitare-reabilitare a copilului cu dizabilități. **Acest plan conține și măsurile pentru părinți/reprezentant legal și alte persoane importante pentru copil și este anexă a certificatului de încadrare în grad de handicap.**
- (2) Planificarea serviciilor pentru copiii cu dizabilități neîncadrați în grad de handicap și cu CES se concretizează în planul de servicii individualizat, aprobat de COSP și anexă a certificatului de orientare școlară și profesională.
- (3) Planul de abilitare-reabilitare se elaborează și pentru copiii cu dizabilități pentru care părinții solicită exclusiv acest lucru, situație în care planul este aprobat de conducerea DGASPC, nu de CPC.
- (4) Obiectivul general al planului de abilitare-reabilitare este dezvoltarea personală și socială, maximizarea potențialului, dobândirea autonomiei personale și sociale a copilului în vederea incluziunii sociale. În cazul copiilor cu vârsta peste 16 ani, obiectivul planului va conține și tranziția la viața de adult. În cazul copiilor aflați în îngrijire paliativă, la domiciliu sau în centru de tip hospice, obiectivul planului va conține și menținerea calității vieții/încetinirea degenerării stării de sănătate.
- (5) Obiectivul planului de servicii individualizat este de a facilita integrarea școlară și profesională și de a valorifica potențialul intelectual, emoțional și aptitudinal al copilului, contribuind astfel la incluziunea socială.

Art 58-Responsabilul de caz

- (1) Responsabilul de caz servicii psihoeducaționale este:
- a) profesorul itinerant și de sprijin pentru elevul cu CES integrat în învățământul de masă;
  - b) profesorul de psihopedagogie specială cu funcția de diriginte pentru elevul cu CES din învățământul special;
  - c) cadrul didactic cu funcția de diriginte pentru elevul cu CES înscris într-o unitate de învățământ de masă, școlarizat la domiciliu sau în spital;
  - d) cadrul didactic cu funcția de diriginte/cadrul didactic care desfășoară activitatea de instruire pentru elevul cu CES înscris într-o unitate de învățământ special, școlarizat la domiciliu sau în spital.
- (2) Numirea responsabilului de caz servicii psihoeducaționale se face de către directorul unității de învățământ unde este încadrat, în termen de 5 zile de la primirea certificatului de orientare școlară și profesională.

Art 63 Măsurile de sprijin pentru promovarea educației incluzive

(1) se formulează de către managerul de caz/responsabilul de caz servicii psihoeducaționale cu consultarea autorității locale de care aparține unitatea de învățământ, SPAS, unității de învățământ, ISJ/ISMB și a organizațiilor neguvernamentale.

(2) Măsurile de sprijin pentru prevenirea și combaterea barierelor de atitudine includ cel puțin:

- a) informarea părinților ai căror copii frecventează unitatea de învățământ cu privire la educația incluzivă și incluziunea socială a copiilor cu dizabilități și/sau CES;
- b) informarea elevilor din unitatea de învățământ cu privire la educația incluzivă și incluziunea socială a copiilor cu dizabilități și/sau CES, într-un limbaj adaptat vârstei și, de preferință, utilizând educația de la egal la egal;
- c) informarea conducerii unității de învățământ și a cadrelor didactice cu privire la educația incluzivă și incluziunea socială a copiilor cu dizabilități și/sau CES;
- d) **prezența facilitatorului, numit în literatura de specialitate shadow, alături de copil în unitatea de învățământ.**

Art 64- Aprobarea prezenței facilitatorilor

- (1) Fiecare unitate de învățământ în care se află copii cu dizabilități și/sau CES include în regulamentul de organizare și funcționare proceduri privind aprobarea prezenței facilitatorilor în unitatea de învățământ, precum și modul de organizare a activității acestora, acestea fiind prevăzute în regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar.
- (2) Facilitatorul menționat la art. 63 alin. (2) lit. d) poate fi unul dintre părinți, asistentul personal, pentru copiii cu grad de handicap grav, o persoană numită de părinți față de care copilul are dezvoltată o relație de atașament sau un specialist recomandat de părinți/reprezentantul legal.
- (3) Numirea de către părinți/reprezentantul legal a unui facilitator se face în urma includerii acestuia în planul de abilitare-reabilitare, respectiv planul de servicii psihoeducaționale.
Includerea facilitatorului în plan se face fie la solicitarea părinților/reprezentantului legal, fie la recomandarea unui profesionist, cu acordul părinților/reprezentantului legal.
- (4) **Pentru copiii cu grad de handicap grav cu asistent personal, părinții/reprezentantul legal asigură obligatoriu facilitator.**
- (5) Un facilitator poate avea grijă de mai mulți copii cu dizabilități și/sau CES în aceeași clasă.

Măsurile de sprijin pentru prevenirea și combaterea barierelor de mediu, prin adaptarea rezonabilă a unității de învățământ în care învață copilul, includ cel puțin:

- (4) a) serviciile de sprijin educațional prevăzute de Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.574/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, cu modificările ulterioare;
- b) accesibilizarea mediului fizic, informațional și de comunicare din unitatea de învățământ, adaptată la tipurile de dizabilitate, de exemplu mutarea claselor și laboratoarelor la parter sau asigurarea deplasării copilului cu fotoliu rulant la etaj prin utilizarea unui lift, accesibilizarea balustradei sau folosirea tehnologiilor de acces, precum și a tehnologiilor și dispozitivelor asistive.

- (1) Contractul menționat la art. 68 alin. (4) se numește contract cu familia. Modelul contractului cu familia este prezentat în **anexa nr. 16**.

Contractele dintre unitatea de învățământ și familie vor include prevederile din acest model pentru copiii cu dizabilități și/sau CES.

- (2) Contractul cu familia este un instrument utilizat de către DGASPC/SPAS/unitatea de învățământ în cadrul procesului de monitorizare a planului și se încheie pe durata acestuia.
- (3) Profesionistul responsabil cu monitorizarea are responsabilitatea de a prezenta și explica familiei și, după caz, și copilului, în funcție de vârstă, gradul de maturitate și tipul dizabilității: scopul contractului, responsabilitățile părților, rolul contractului în implementarea planului și condițiile în care acest contract se poate modifica sau rezilia.
- (4) Contractul cu familia este revizuit odată cu revizuirea planului.
- (5) Părinții/Reprezentantul legal și persoanele responsabile cu furnizarea serviciilor și intervențiilor cuprinse în planul de abilitare-reabilitare/planul de servicii individualizat vor comunica profesionistului responsabil cu monitorizarea orice schimbare care intervine și care necesită revizuirea planului.

Art 69-Contractul cu familia

Numirea de către părinți/reprezentantul legal a unui facilitator

se face în urma includerii acestuia în planul de abilitare-reabilitare, respectiv planul de servicii psihoeducaționale. Includerea facilitatorului în plan se face fie la solicitarea părinților/reprezentantului legal, fie la recomandarea unui profesionist, cu acordul părinților/reprezentantului legal.

(4) Pentru copiii cu grad de handicap grav cu asistent personal, părinții/reprezentantul legal asigură obligatoriu facilitator.

(5) Un facilitator poate avea grijă de mai mulți copii cu dizabilități și/sau CES în aceeași clasă.

Atribuțiile facilitatorului sunt cel puțin următoarele:

- a) supravegherea și îngrijirea copilului în timpul orelor de curs, în pauze și în cursul activităților extrașcolare;
  - b) facilitarea relației copilului cu colegii, în timpul orelor de curs și în pauze;
  - c) facilitarea relației copilului cu cadrul didactic, în timpul orelor de curs;
  - d) sprijin la efectuarea exercițiilor predate, în timpul orelor de curs;
  - e) colaborarea cu cadrul didactic de la clasă, cu profesorul itinerant și de sprijin și cu alte cadre didactice și profesioniști din școală;
  - f) facilitarea relației cu colegii și profesorii în cursul activităților extrașcolare;
  - g) colaborarea cu părinții/reprezentanții legali.
- (9) Prezența facilitatorilor la clasă nu poate fi condiționată de gradul de handicap.

Art 81-Atribuțiile responsabilului de caz :

Atribuțiile responsabilului de caz servicii psihoeducaționale în etapa monitorizării cazului sunt următoarele:

- a) îndeplinește atribuțiile menționate la art. 79 lit. a.1) - a.6), a.9), b) - c) și lit. j);
- b) înaintează planul revizuit COSP pentru avizare;
- c) propune SEOSP reevaluarea complexă înainte de expirarea termenului legal, bine motivată și documentată;
- d) transmite informația monitorizată către părțile implicate și interesate: profesioniști, copil și familie, SEOSP

- (1) COSP va elibera certificatul de orientare școlară și profesională în 3 exemplare originale: un exemplar pentru părinți/reprezentant legal, un exemplar pentru unitatea de învățământ nominalizată în planul de servicii individualizat pentru furnizarea serviciilor educaționale, un exemplar pentru SEOSP. Modelul certificatului de orientare școlară și profesională este prezentat în anexa nr. 19.
- (2) Secretarul COSP transmite certificatele în termen de 5 zile de la eliberarea acestora conform unor proceduri de lucru, incluzând mijloacele de comunicare și limitarea deplasărilor familiei.
- (3) Valabilitatea certificatului de orientare școlară și profesională este de minimum un an școlar sau până la finalizarea nivelului de învățământ pentru care a fost orientat.
- (4) Prevederile certificatului de orientare școlară și profesională sunt executorii.
- (5) Unitatea de învățământ are obligativitatea de a nu face publice informațiile din certificatul de orientare școlară și profesională atât în cadrul unității, cât și în afara acesteia.
- Încălcarea confidențialității se sancționează conform legislației în vigoare

Art 90-Certificatul de orientare școlară și profesională

Ordin 5555/2011, Art. 15

CJAP/CMBAP au următoarele atribuții:

- a) oferă informare, consiliere, documentare și îndrumare pentru preșcolari/elevi, părinți și cadre didactice în problematici specifice: cunoaștere și autocunoaștere, adaptarea elevilor la mediul școlar, adaptarea școlii la nevoile elevilor, optimizarea relațiilor școală-elevi-părinți;
- b) asigură prin intermediul metodelor, procedeele și tehnicilor specifice prevenirea și diminuarea factorilor care determină tulburări comportamentale, comportamente de risc sau disconfort psihic;
- c) realizează investigarea psihopedagogică a copiilor și elevilor;
- d) propun și organizează programe de orientare a carierei elevilor în unitățile de învățământ;
- e) asigură servicii de consiliere și cursuri pentru părinți;
- h) sprijină și asigură asistența și consilierea metodologică a cadrelor didactice;
- i) elaborează studii psihosociologice privind opțiunile elevilor claselor terminale vizând calificările profesionale prin învățământul profesional și liceal, precum și tipurile de unități de învățământ din cadrul rețelei și alte tipuri de studii în funcție de nevoile identificate;
- j) sunt implicate alături de inspectoratul școlar județean/Inspectoratul Școlar al Municipiului București în examinarea propunerilor tuturor unităților de învățământ preuniversitar din rețea și a ofertei privind planul de școlarizare;
- l) monitorizează, prin intermediul profesorilor consilieri școlari proprii, situațiile de abandon școlar ridicat, risc privind consumul de droguri, tulburări comportamentale din unitățile de învățământ preuniversitar din județ/municipiul București în care din motive obiective nu au putut fi normate posturi în cabinete școlare, urmând să prezinte rapoarte semestriale;
- m) recomandă părinților consultarea altor instituții pentru problemele care nu sunt de competența sa - centre logopedice, comisii de expertiză, cabinete medicale, cabinete psihologice etc.;
- o) colaborează cu cabinetele logopedice;
- p) colaborează cu mediatorii școlari;
- q) asigură servicii de consiliere și asistență psihopedagogică pentru copiii cu cerințe educative speciale;
- s) coordonează proiectele și activitățile de consiliere individuală și de grup ale elevilor cu manifestări deviate.

Cerințele educaționale speciale

m) necesitățile educaționale suplimentare care definesc CES reprezintă nevoi identificate și observate, în dinamica dezvoltării copilului, de cadrul didactic care lucrează direct cu copilul, profesorul itinerant și de sprijin, alte cadre didactice, personalul serviciului de evaluare și orientare școlară și profesională, precum și de medicul de specialitate care pune diagnosticul potențial generator de deficiență/afectare și/sau dizabilitate sau diagnosticul de tulburare/dificultate de învățare.

Necesitățile educaționale suplimentare pot fi: adaptare curriculară realizată de profesorul itinerant și de sprijin împreună cu cadrele didactice, strategii didactice diferențiate prin utilizare de fișe de lucru și fișe de evaluare individualizate, demers didactic individualizat/personalizat, utilizarea de caractere mărite, terapie logopedică etc. Deficiențele/Afectările, respectiv dizabilitățile care presupun necesități educaționale suplimentare sunt cele senzoriale, mintale, psihice și asociate, precum și dizabilitățile fizice, motorii și neuromotorii - care împiedică scrisul în mod permanent.

Ordin 5574/2011 privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă

Articolul 12 (1) Cel puțin jumătate din activitatea din cadrul celor 16 ore se desfășoară în grupă/clasă, în timpul activităților/lecțiilor de predare-învățare, în parteneriat cu cadrul didactic de la grupă/clasă.

(2) Activitatea directă cu copilul/elevul integrat, în săli multifuncționale/centre de resurse din unitatea de învățământ, se desfășoară în afara orelor de curs.

(3) **Numărul de ore și disciplinele de învățământ la care participă profesorul itinerant și de sprijin sunt stabilite de comun acord cu cadrele didactice de la grupă/clasă.**

Din învățământul de masă către cel special!

Articolul 14- În situația în care elevul nu atinge standardele minime de evaluare pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu, de pregătire corespunzătoare a clasei în care se află, deși a beneficiat de toate serviciile educaționale de sprijin, acesta poate fi reorientat către o unitate de învățământ special, în conformitate cu prevederile art. 54 din Legea nr. 1/2011 (la solicitarea părinților/tutorilor legali).

Plan de măsuri la nivelul I.S.J. Brăila pentru incluziunea elevilor cu CES:

- Organizarea unor întâlniri de lucru cu: profesorii logopezi, profesorii consilieri școlari și cadrele didactice de sprijin pentru a intensifica activitățile de consiliere cu elevii, părinții și cadrele didactice din școli.
Se va realiza semestrial.
- Solicitarea conducerilor C.J.R.A.E. și C.S.E.I. să elaboreze proceduri privind circuitul documentelor din dosarele de evaluare ale elevilor cu CES astfel încât să se poată întocmi Planuri de intervenție și de reabilitate în concordanță cu dizabilitățile elevilor și cu respectarea confidențialității datelor.

Termen 15.03.2022

Întocmirea Planului de măsuri privind integrarea copiilor cu CES în unitatea școlară și transmiterea lui către I.S.J./ Învățăământ special:

- **Elaborarea Procedurii privind școlarizarea elevilor cu CES ținând cont de: specificul școlii, numărul elevilor și tipul dizabilității /handicapului fiecăruia, resursele umane, materiale și didactice din unitate;**
- **Elaborarea Programelor de intervenție pentru fiecare elev cu CES;**
- **Implicarea tuturor cadrelor didactice din clasele unde sunt încadrați elevii dar și a celor ce doresc să desfășoare activități de tip voluntariat.**

Termen -15.03.2022

Planul de măsuri privind integrarea copiilor cu CES în unitatea școlară

Antet școală

Planul de măsuri privind integrarea copiilor cu CES în unitatea școlară

Nr crt	Obiectiv propriu	Măsuri/activități	Indicatori	Termen	Responsabil